

EMMA OLOFSSON

JOS KATSEENSA KÄÄNTÄÄ

Emma Olofsson

Jos katseensa kääntää

Suomentanut Terhi Kemppinen

Saga Egmont

Jos katseensa kääntää

Suomentanut: Terhi Kempainen

Alkuteos: *Se inte bort*

Alkuteoksen kieli: ruotsi

Cover image: Midjourney

Cover design: Lisa Bygdén

Copyright © 2024, 2026 Emma Olofsson ja Saga Egmont

Kaikki oikeudet pidätetään.

ISBN: 9788727318325

1. POD-painos

Tätä teosta tai sen osia ei saa kopioida tai jakaa ilman oikeudenomistajan lupaa. Teoksen käyttö tekoälyn kouluttamiseen tai tekstin- ja tiedonlouhintaan on kielletty ilman oikeudenomistajan lupaa.

www.sagaegmont.com/finland

Saga Egmont kuuluu Egmont-konserniin, jonka omistaa Egmont-säätiö. Säätiö tukee haavoittuvassa asemassa olevia lapsia ja nuoria.

Vognmagergade 11, 2, 1120 København K, Denmark

Isälle ja äidille,
jotka ovat aina ponnistelleet oikeudenmukaisemman
maailman puolesta

Podrán cortar todas las flores,
pero no podrán detener la primavera.

Pablo Neruda

Prologi

Hän makasi sikiöasennossa ja odotti kuolemaa. Toivottomat yritykset saada takaluukku auki olivat repineet hänen kyntensä riekaleiksi. Veri valui sormia pitkin ja hakeutui rikkonaisen ihon halkeamiin. Hänen nyhkytyksensä täyttivät ahtaan tilan.

Pelko lamautti ja sai ajantajun sumenemaan. Kun moottori pysähtyi ja teki tilaa hiljaisuudelle, hänellä ei ollut aavistustakaan siitä, missä oli.

Autonovi avautui, ja pian kesäyön leppeä lämpö kietoutui hänen ympärilleen. Vahva valokeila kirveli ja poltteli pimeään totuneita silmiä. Viiltävä kipu kulki läpi kehon, kun auton kuljettaja nosti hänet takaluukusta ja alkoi kiskoa häntä maata pitkin. Kivet ja risut raapivat hänen kesän ruskettamia jalkojaan ja ilmassa leijui kuihtuvien syreenien tuoksu.

”Ole kiltti”, hän piipitti, kun lopulta päätyi lattialle. Pimeys otti jälleen vallan.

Kova potku kylkeen sai hänet voihkimaan ääneen. Hän yritti suojautua kaikin keinoin. Lattia oli kylmä ja kostea. Kesän tuok-

sut vaihtuivat kitkerään löyhkään. Vieraat kädet raastoivat vaatteet hänen yltään. Hän täytti keuhkonsa ilmalla, mutta huuto takertui kurkkuun. Hänet sidottiin tuoliin, eikä hän voinut sille mitään.

Askeleet kaikuivat, kun joku liikkui pimeydessä. Miksei kukaan sanonut mitään?

”Ole kiltti”, hän kuiskasi. ”Kerro, mitä sinä haluat. Voin maksaa.”

Hiljaisuus ivasi häntä. Hän ajatteli kaikkea elämänsä aikana tekemäänsä, ihmisiä, joita oli matkan varrella loukannut. Oliko kaikki se saavuttanut hänet? Kylmyys tunkeutui paljaan ihon läpi.

Hän alkoi hitaasti ymmärtää, ettei kukaan auttaisi. Kuten aina, hän oli yksin. Kaukana meneillään olevista juhlista.

Hän kirkaisi kovaan ääneen, kun käsi hakeutui hänen sisäreittään pitkin ylöspäin.

Olisiko äiti nyt tyytyväinen?

1

Kabul 2016

Bussi ajoi aivan liian kovaa vauhtia korkean heinikon reunustamaa kapeaa tietä. Pölyisen ikkunan takana häämötti vuoristo. Denise Björnsson yritti pyyhkiä kämmenellä hikeä otsaltaan. Kuumuus oli edelleen painostavaa, vaikka kello läheni iltataseitsemää. Pusero liimautui selkää vasten, ja hän kurottautui ottamaan vesipullon reppunsa sivutaskusta. Hän irvisti, kun lämmen vesi valui kurkusta alas. Kesän kuumuutta oli mahdotonta paeta, eikä hän ollut tottunut siihen vielääkään, vaikka oli ollut maassa jo reilun vuoden.

Kuljettaja kurvasi äkkiäisestä oikealle, ja Denisen oli pakko ottaa kiinni edessä olevan penkin selkänojasta, jottei olisi lentänyt paikaltaan. Hänen lääkärinlaukkunsa luiskahti käytävälle. Hän kurottautui nostamaan sitä samalla, kun bussi kiihdytti vauhtiin.

Denise vilkuili vinosti vastapäätä istuvaa naista, jolla oli sylissään kaksi pientä lasta. Poika itki ja tytön kasvot olivat punaiset,

luultavasti kuumuuden takia. Nainen näytti nuorelta, vielä lapselta itsekin. Hänen vieressään istui mies, joka tuijotti suoraan eteensä tyhjin silmin. Miehen toisessa poskessa oli leveä arpi, joka ylettyi leuasta aina kulmakarvaan asti. Hän silitteli välillä naisen käsivartta, ja he hymyilivät toisilleen.

Denise nosti käden rinnalleen ja tunsi, kuinka hengitys viimein vähitellen tasaantui.

Viimeisen kuukauden aikana hän oli yhdistänyt traumatologian osaston töihin yhä enenevässä määrin äitiysneuvolan tehtäviä. Sinä aamuna, ennen kuin kaupunki oli herännyt eloon, hän oli lähtenyt Kabulista kahden tunnin matkalle kohti maaseutua. Perillä hän oli tavannut paikallisen kättilön ja keskustellut tämän kanssa raskaana olevien naisten elämän helpottamisesta. Hän siveli kaulakorua, jota ei koskaan riisunut. Värikkäät helmet tuntuivat sileiltä sormia vasten. Olisi mahdotonta karistaa mielestään sydäntä riipiviä huutoja, jotka olivat vainonneet häntä päivän mittaan.

Hän oli häthätää noussut ulos bussista kylässä, kun eräs mies oli juossut hänen luokseen. Pitkän jossittelun jälkeen mies oli saanut sanotuksi, että hänen vaimonsa synnytti paraikaa.

”Jotain on pielessä”, hän oli sanonut ja kiskonut Deniseä käsivarresta. Denise sulki silmänsä muistellessaan, kuinka nopeasti hän oli perille päästyään huomannut, ettei mitään ollut enää tehtävissä. Nainen oli maannut maalattialla tuskasta vääntelettien, eloton vauva rinnallaan.

Vaikka Denise kuinka yritti, hän ei ollut onnistunut herättämään lasta henkiin. Mies valahti polvilleen talon edessä ja hautasi kasvonsa käsiinsä. Hänen vaikerointinsa tunkeutui joka sopukkaan. Nainen jäi makaamaan paikalleen kuolleenä syntyneen lapsen kanssa.

”Kaikki järjestyy vielä.” Mitään muuta Denise ei ollut saanut sanotuksi, vaikka tiesi valehtelevansa.

Hän oli tarkkaillut kolmea talon pihassa leikkinyttä lasta. Samalla hän oli hävennyt sitä, että oli hetkisen ajan ajatellut, ettei pojan kuolemalla oikeastaan ollut väliä. Hän tiesi, että nainen olisi taas hyvinkin pian uudelleen raskaana. Milloin Denisestä oli tullut näin kyyninen?

Kovaaäninen nauru palautti Denisen takaisin bussiin. Hän piteli lääkärinlaukustaan tiukasti kiinni. Tavallisesti hän oli ylpeä ammatistaan, mutta juuri tänään epätoivo vei voiton. Hän ei ollut kyennyt pelastamaan lasta, eikä hän ollut pystynyt helpottamaan naisenkaan oloa kovinkaan paljon.

Toisinaan hän epäröi. Silloin, kun koti-ikävä poltteli rintaa ja ajatukset vaelsivat takaisin johonkin, mitä ei enää ollut. Öisin hän makasi hereillä ja toivoi voivansa palata ajassa taaksepäin. Hän toivoi saavansa toisen mahdollisuuden.

Kabul avautui hänen edessään. Hän valmistautui nousemaan bussista. Kahden lapsen kanssa matkustanut pariskunta nousi käytävälle ennen kuin bussi oli pysähtynyt kokonaan, ja kun kuljettaja jarrutti voimakkaasti, nainen oli vähällä kaatua eteenpäin. Hän onnistui palauttamaan tasapainonsa viime hetkellä.

Denise antoi heidän nousta kyydistä ensin ja hyppäsi sitten itse kadulle ennen kuin moottori taas jyrähti.

Hän oli oppinut pitämään kaupungista, joka oli ensin tuntunut suorastaan valtaisalta. Hän oli aluksi kaivannut hiljaisuutta, mutta nyt hän ei ollut varma, pystyisikö palaamaan kotiin. Takaisin sinne, mistä hän oli kotoisin. Sinne, missä kaikki tunsivat toisensa. Sinne, missä kaikki tiesivät, mitä hän oli tehnyt. Kaikki olivat nähneet ruumiin, joka oli roikkunut elottomana puussa,

keskellä kaupungin keskustaa niin, ettei se voinut jäädä keneltäkään huomaamatta.

Hän tiesi, mitä he ajattelivat. Hän kuuli sen hiljaisuuden läpi. Selkää polttavat katseet, ihmiset, jotka kuiskailivat kuin häntä ei olisi ollut olemassakaan. Hän oli toivonut monta kertaa olevansa kuollut.

Denise ravisti päätään päästäkseen eroon muistoista. Hän nosti repun selkäänsä ja aikoi juuri lähteä kävelemään kohti kahvilan yläkerran huonetta, josta oli tullut hänen kotinsa, kun hän kuuli jonkun huutavan nimeään.

”Denise! Denise!”

Hän kääntyi ja kohtasi hampaattoman hymyn. Khaled omisti kadunkulman leipomon. Kun Denise oli käynyt muutaman kerran siellä ostoksilla, he olivat alkaneet jutella. Khaled puhui omaa englantiaan, ja Denise käytti oppimiaan darin kielen sanoja.

Denise vilkaisi vielä pariskuntaa ja lapsia ennen kuin meni Khaledin luo.

”Olen odottanut sinua”, Khaled sanoi ojentaen leipää, joka oli yhä lämmin. Hänen tuoksunsa rauhoitti Deniseä, Khaledin läsnäolo säteili turvaa maailmassa, joka tuntui usein hengenvaaralliselta.

”Kiitos, olet oikea aarre”, hän sanoi leveästi hymyillen.

Khaled oli hyvän matkaa yli seitsemänkymmenen, ja hän oli kokenut maassaan paljon väkivaltaisuutta niin Neuvostoliiton, talibanien kuin Yhdysvaltojenkin takia. Hänen positiivisuutensa teki Deniseen suuren vaikutuksen. Denise toivoi voivansa olla yhtä elämännälkäinen, kiitollinen siitä mitä hänellä oli, olla ajattelemaan liikaa sitä mitä olisi voinut olla. Hänellä oli kerran ollut kaikkea, mitä hän tarvitsi, ja hän oli ollut aidosti onnellinen. Nyt siitä ei ollut mitään jäljellä. Ja se kaikki oli hänen syytään.

Hän oli juuri sanomaisillaan, että leipä oli juuri sitä, mitä hän sen päivän jälkeen tarvitsikin, kun korviahuumaava pamaus iski heidät molemmat maahan.

2

Blekinge 2023

Taivas värjäytyi vaaleanpunertavaksi, kun aurinko laski Itämereen. Musiikki kaikui lavoilta ja nauru täytti illan. Norje muuttui muutaman kesäkuisen päivän ajaksi vertaansa vailla olevaksi juhla-alueeksi. Ihmisvirta pienessä taajamassa Blekingen pitkällä rannikolla tuntui loputtomalta.

Rikosylikomisario Sonja Ljung puki päälleen villatakin, jonka oli viime hetkellä päättänyt napata mukaansa. Hän oli päätöksestään itselleen kiitollinen, kun päivän kuumuus alkoi hiljalleen hiipua. Pitkät vaaleat hiukset takertuivat yhteen napeista, ja hän joutui näpertämään hetken saadakseen ne irti.

”Tuo näyttää hankalalta”, Navid nauroi ja otti kulauksen oluestaan.

Navid nojautui taaksepäin ja vilkuili ihmismassaa. Hän suosusti valkoista t-paitaansa, jossa oli Guns N’ Rosesin logo, ennen kuin nosti muovimukin uudelleen huulilleen.

”Tämä ei ole mitään verrattuna siihen, kun Sigrid tarttuu

kiinni”, Sonja sanoi ja korjaili kampaustaan parhaansa mukaan. ”Kolmevuotiaalla on yllättävän paljon voimaa käsissään.”

Ilmassa leijui odotusta ja ruuan tuoksua. He olivat viettäneet ihmisvilinässä tunteja, siirtyneet lavalta toiselle ja imeneet itseensä sitä erityistä tunnelmaa, joka syntyy, kun monenkirjava ihmisjoukko kokoontuu yhteen hauskanpidon merkeissä.

Jalat tuntuivat hautuvan Converseissa, ja Sonja oli tyytyväinen istumapaikoista, jotka he olivat löytäneet yhdestä monista teltoista.

”Olin muuten töissä Sweden Rockissa ihan poliisiurani alussa”, Navid jatkoi.

Sonja oli odottanut tätä iltaa innolla aina siitä asti, kun Navid oli kysynyt häntä ja Alexandria mukaan. Edellisestä kerrasta oli jo useita vuosia aikaa. Silloin he olivat olleet vielä kahdestaan Alexanderin kanssa. Se oli aikaa ennen lapsia ja unettomia öitä.

Suuri keski-ikäisten naisten joukko istahti viereiseen pöytään. He kohottivat muovilasejaan ja skoolasivat illalle ja elämälle.

”Todella tylsää, että Victorian lento peruttiin”, Sonja jatkoi kääntäen katseensa pois naisista, jotka keskustelivat nyt kovaan ääneen lisäjuomien ostamisesta ennen seuraavaa artistia. ”Oletko kuullut hänestä mitään?”

Navid naurahti.

”Kyllä, rakkaalla vaimollani oli yhtä ja toista sanottavaa asiasta. Hän odotti tätä iltaa innoissaan. Mutta heillä on ollut mahtavaa New Yorkissa. Mukana ovat olleet äiti, sisareni, Vicky ja isoäiti, joten ymmärrät varmaan itsekkin, ettei siellä ole ollut hetkeäkään hiljaista. Ja äiti on soittanut minulle joka ilta ja kertonut vuolaasti kaikesta päivän aikana näkemästään.”

Sonja yhtyi Navidin nauruun. Hän pystyi hyvin kuvittelemaan

kaiken. Navidin äiti Shirin oli värikäs nainen, täynnä rakkautta ja kertomuksia elämästä.

”Se on helppo uskoa. Mutta jos etsimme tilanteesta hyviä puolia, isäsi pääsi kokemaan rockin ensimmäistä kertaa. Ovatkohan hän ja Alex päässeet jonossa eteenpäin?”

Sonja nielaisi loput oluestaan ja käänsi katseensa kohti baaritiskiä, jonka edessä kaikenikäiset ihmiset odottivat kärsivällisesti omaa vuoroaan. Eräs nahkahousuihin ja stetsoniin sonnustautunut mies oli päättänyt alkaa tanssia odotellessaan. Vähän matkan päässä miehestä seiso i yksinäinen nainen korkeakorkoisissa saapikkaissa. Naisen pitkät tummat hiukset valuivat olkapäiden yli. Mekko oli lyhyt ja syvään uurrettu. Nainen seiso i kädet puuskassa. Sonja ajatteli, että saapikkaiden täytyi olla kuumat. Tanssiva mies teki muutamia puolivillaisia yrityksiä saada kontaktia lyhytmekkoiseen naiseen, mutta tämä ei osoittanut tippaakaan kiinnostusta. Naisen katse osui silmänräpäyksen ajaksi Sonjaan. Hän vaikutti siinä yksin seisoessaan ikään kuin odottavan jotain, jota ei koskaan tulisi.

”Epäilen”, Navid vastasi. ”En hämmästyisi, vaikka he seisoisivat juomajonossa vielä siinäkin vaiheessa, kun koko alue suljetaan.”

Puhelin piippasi. Sonja kaivoi sen esiin farkkujen taskusta. Hän hymyili Astridin lähettämälle kuvalle, jossa hänen sisarensa istui kaikki kolme lasta sylissään, valmiina nukkumaanmenoon.

Tädin kullat

”Katso”, hän sanoi ja käänsi puhelinta niin, että Navid näki kuvan.

”Ovatpa he suloisia! He näyttävät viihtyvän Astridin luona. Missähän kunnossa omat poikani mahtavat olla tänä iltana?”

”Luulisin, ettei sinun tarvitse miettiä sitä kovin pitkään”, Sonja

sanoi ja osoitti kahta nuorta miestä, jotka kävelivät heitä kohti. Tummat hiukset, suuret ruskeat silmät ja tapa, jolla he liikkuvat eivät jättäneet heidän isästään pienintäkään epäilystä. Sen sijaan Sonjalta oli kestänyt jonkin aikaa ennen kuin hän oli oppinut erottamaan kaksoset toisistaan. Hän oli siitä edelleen silloin tällöin epävarma.

”Iskä!” Emil huusi ja kiiruhti ihmismeren läpi.

Viinan haju kirveli nenää, kun Benjamin istahti Sonjan viereen. Emil jäi seisomaan.

”Onko teillä kaikki hyvin, pojat? Muistattehan, että välillä voi juoda vettäkin.”

Emil nauroi ja halasi isäänsä.

”Ota ihan iisisti, isä. Missä isoisä on?”

”Baarissa tilaamassa.”

Nuori nainen, jonka kanssa Sonjalla oli juuri ollut katsekontakti, oli huomaamatta tullut heidän luokseen. Benjamin potkaisi Sonjaa kevyesti jalkaan ja katsoi sitten Emiliä merkitsevästi.

Olisiko Sonjan pitänyt tunnistaa nainen? Tämä kääntyi Navidin puoleen.

”Hei”, nainen sanoi ja hymyili Navidille leveästi kuin muita ei olisi ollut edes paikalla. ”Olen katsellut sinua nyt jo jonkin aikaa. Joisimmeko yhdessä jotain?”

Navid kiemurteli paikallaan.

”Kiitos, mutta istun tässä ystäväni ja poikieni kanssa...”, hän aloitti.

Nainen räpäytti vahvasti meikatut silmänsä apposen auki. Pitkät ripset kaartuivat auringon paahtamaa ihoa vasten.

”Poikien? Kuinka vanha sinä oikein olet?”

”Neljäkymmentäkaksi”, Navid vastasi ja naurahti varovasti ha-

roen paksuja hiuksia sormillaan. Sonja tunsu Navidin niin hyvin, että tiesi, kuinka kiusallinen tilanne oli hänelle.

Nainen tutki Navidia katseellaan. Hänen kämmenessä oli tatuointi. Sonja käänsi varovasti päätään ja yritti saada selvää kirjaimista, mutta ne olivat liian pieniä.

”Et näytä isältä”, nainen jatkoi ja nojautui eteenpäin niin, että mekko paljasti enemmän kuin peitti. ”Olen baarissa, jos satut tulemaan katumapälle.”

Hiukset tanssahtelivat naisen selkää vasten, kun hän poistui paikalta.

”Miltähän isän pitäisi näyttää?” Navid huoautti selvästi helpotuneen oloisena.

Emil pudisti päätään niin, että tummat hiukset valahtivat otsalle. Benjaminin tuntui olevan täysin mahdotonta irrottaa katsettaan naisesta, joka kääntyi useamman kerran katsomaan taakseen.

”Helveti sentään, isä, tiedätkö, kuka hän oli?” Emil kysyi.

Sonja ja Navid vilkaisivat toisiaan kysyvästi. ”En, mutta reaktiostasi päätellen minun pitäisi tietää. Tunnistitko sinä hänet, Sonja?”

Sonja pudisti päätään. ”En, minulla ei ole aavistustakaan, kuka hän on.”

”Hänhän on Julia Ekberg”, Emil sanoi levittäen kätensä.

”Nimi ei sano minulle mitään”, Navid myönsi.

”Isä, hyvänen aika. MissX on sairaan iso nimi Instagramissa ja YouTubessa. Ja kuule, Sonja, luulin, että sinä olisit asioista vähän paremmin perillä kuin isä.”

Sonja purskahti nauruun. ”Tunnen itseni yhtäkkiä hyvin vanhaksi.”

SOMEVAIKUTTAJIEN MURHAT LEVIÄVÄT RUOTSISSA

Nuori ja suosittu somevaikuttaja Julia Ekberg murhataan Instagramin live-striimissä. Rikoskomisario Sonja Ljung ja hänen työparinsa Navid löytävät Julian täydellisen some-elämän takaa hyväksikäyttöä ja vaikeita ihmissuhteita.

Rikostutkinnan edetessä murhaaja jatkaa iskujaan. Uhreja yhdistää somessa eletty kiiltokuvamainen elämä, joka kätkee taakseen vaarallisia salaisuuksia. Sonja ja Navid joutuvat kilpajuoksuun aikaa vastaan pysäyttääkseen murhaajan ennen kuin tämän kamera löytää seuraavan uhrinsa.

EMMA OLOFSSON on ruotsalainen rikoskirjailija, jonka teokset ovat nousseet nopeasti lukijoiden suosikeiksi. *Jos katseensa kääntää* on rikoskomisario Sonja Ljungista kertovan intensiivisen dekkarisarjan kolmas osa.